

A KÖZ- ÉS FELSŐOKTATÁS
ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK A XXI. SZÁZADBAN
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN AZ OKTATÁSI REFORMOK TÜKRÉBEN

Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2019. március 28–29.

Tanulmánykötet

ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
У СФЕРІ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ СХІДНОЇ
ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 28–29 березня 2019 року

Збірник наукових робіт

CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY
IN THE FIELD OF SECONDARY AND HIGHER EDUCATION OF EASTERN
AND CENTRAL EUROPE IN LIGHT OF EDUCATIONAL REFORMS

International Academic Conference
Berehove, March 28–29, 2019

Selected papers

A KÖZ- ÉS FELSŐOKTATÁS ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK A XXI. SZÁZADBAN KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN AZ OKTATÁSI REFORMOK TÜKRÉBEN

Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2019. március 28–29.

Tanulmánykötet

Szerkesztette:

*Berghauer-Olasz Emőke, Gávriljuk Ilona,
Hutterer Éva és Pallyay Katalin*

„RIK-U” Kft.
Ungvár
2019

УДК (ЕТО): 061.3(477.87)

K– 93

A kiadvány a 2019. március 28–29-én Beregszászban a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Pedagógia és Pszichológia Tanszéke által rendezett *A köz- és felsőoktatás előtt álló kihívások a XXI. században Kelet-Közép-Európában az oktatási reformok tükrében* című nemzetközi tudományos konferencián elhangzott előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Kiadói Részlege és Pedagógia és Pszichológia Tanszéke
közreműködésével.

Szerkesztette:

*Berghauer-Olasz Emőke, Gávriljuk Ilona,
Hutterer Éva és Pallay Katalin*

Korrektúra: *Grica-Varcaba Ildikó, Lőrincz Marianna, Kordonec Olekszandr*

Tördelés: *Tótin Viktória, Dobos Sándor*

Borítóterv: *Dobos Sándor*

A borítón a Pedagógia és Pszichológia Tanszék tanító és óvodapedagógia szakos hallgatói láthatók. A felvételeket Csopák Éva és Espán Margaréta a tanszék rendezvényein készítette.

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos rendezvényt és a kiadvány megjelenését támogatta:

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7692-33-0

© A szerzők, 2019

© A szerkesztők, 2019

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2019

ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ У СФЕРІ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ СХІДНОЇ ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 28–29 березня 2019 року

Збірник наукових робіт

За редакцією:

*Емьовке Бергхауер-Олас, Ілона Гаврилюк,
Єва Гуттерер та Каталін Поллої*

ТОВ «РІК-У»
Ужгород
2019

УДК: 061.3(477.87)

К– 93

Збірник містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Виклики XXI століття у сфері середньої та вищої освіти Східної та Центральної Європи в процесі реформування освіти», яка відбулася 28–29 березня 2019 року в м. Берегове. Організатор конференції – кафедра педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з
кафедрою педагогіки та психології Закарпатського угорського
інституту ім. Ференца Ракоці II

За редакцією:

*Емьовке Бергхауер-Олас, Ілона Гаврилюк,
Єва Гуттерер та Каталін Поллої*

Коректура: *Ільдико Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінци, Олександр Кордонець*

Верстка: *Вікторія Товтін, Олександр Добош*

Обкладинка: *Олександр Добош*

На обкладинці: студенти спеціальностей «початкова освіта» та «дошкільне виховання» кафедри педагогії та психології. Фото зроблені Євою Чопак та Маргаритою Ешпан на кафедральних заходах.

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Р. II*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Проведення конференції та друк збірника здійснено за підтримки:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Станішевський Євген Вікторович

ISBN 978-617-7692-33-0

© Автори, 2019

© Редактори, 2019

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**CHALLENGES OF THE 21ST CENTURY
IN THE FIELD OF SECONDARY AND HIGHER
EDUCATION OF EASTERN AND CENTRAL EUROPE
IN LIGHT OF EDUCATIONAL REFORMS**

International Academic Conference
Berehove, March 28–29, 2019

Selected papers

Edited by:

*Emőke Berghauer-Olasz, Ilona Gávriljuk,
Éva Hutterer and Katalin Pally*

”RIK-U” LLC
Uzhhorod
2019

УДК (UDC): 061.3(477.87)
К– 93

The publication contains the materials of the international academic conference “Challenges of the 21st century in the field of secondary and higher education of Eastern and Central Europe in light of educational reforms” held on 28–29 March, 2019 in Berehove. The academic event was organized by the Department of Pedagogy and Psychology of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II
Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with
the Department of Pedagogy and Psychology

Edited by:

*Emőke Berghauer-Olasz, Ilona Gávriľjuk,
Éva Hutterer and Katalin Pallay*

Proof-reading: *Ildikó Grica-Varcaba, Marianna Lőrincz, Olekszandr Kordonec*

Makeup: *Viktória Tótin, Sándor Dobos*

Cover design: *Sándor Dobos*

The book cover features students of the Department of Pedagogy and Psychology. The photographs of extra-curricular activities were taken by Éva Csopák and Margaréta Espán.

Universal Decimal Classification (UDC): *The Apáczai Csere János Library of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

Authors are responsible for the content of research papers.

The international academic conference and the publication of studies sponsored by:

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
88000 Uzhhorod, Gagarin Street, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7692-33-0

© Authors, 2019

© Editors, 2019

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

TARTALOM

Baracsi Ágnes: PÁLYAKEZDÉS A „FEKETE PEDAGÓGIA” ÁRNYÉKÁBAN.....	21
Berghauer-Olasz Emőke: A KINETIKUS ISKOLARAJZ MINT KÖZÖSSÉGEK REJTETT KAPCSOLATAINAK FELTÁ- RÓ MÓDSZERE.....	31
Bida Olena: EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS A PE- DAGÓGUSKÉPZÉS FOLYAMATÁBAN.....	41
Cséke Katalin: ROMA TANULÓK HELYZETÉNEK TANÁRI PERCEPCIÓI	47
Csoóri Zsófia: A PEDAGÓGUSKÉPZÉS FEJLŐDÉSÉNEK SAJÁTOS SÁGAI KÁRPÁTALJÁN A XVIII. SZÁZAD VÉGE ÉS A XX. SZÁZAD ELSŐ FELE KÖZÖTT A LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ALAPJÁN.....	57
Csopák Éva: AZ ALTRUIZMUS MEGJELENÉSE ÓVODÁS- KORÚ GYERMEKEK KÖRÉBEN	65
Dzsanda Galina: AZ UKRÁNNYELV-TANÍTÁS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI A NEMZETISÉGI KISEBBSÉGI ISKO- LÁK KÉTNYELVŰ KÖZEGÉBEN.....	77
Fónai Mihály: OSZTÁLYTERMI BEFOGADÁS ÉS SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNY.....	85
Gonda Zsuzsa: DIGITÁLIS SZÖVEGFELDOLGOZÁS A MA- GYARTANÁRKÉPZÉSBEN	93
Greba Ildikó – Knobloch Beáta: AZ INKLUZÍV OKTATÁS FEJLŐDÉSE UKRAJNÁBAN.....	103
Hnatik Katalin: A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV TANU- LÁSÁNAK LEHETSÉGES BUKTATÓI NYELVTANU- LÓI SZEMMEL	111
Hollósi Hajnalka Zsuzsanna: SZEMÉLYRE SZABOTT DIF- FERENCIÁLÁS AZ ALAPFOKÚ OKTATÁSBAN A LEMORZSOLÓDÁS ELLEN	119
Hollósi M. Cecília: A FŐISKOLÁSOK MENTÁLHIGIÉNÉS MEGSEGÍTÉSE PSZICHOLÓGIAI ESZKÖZÖKKEL.....	127
Horváth Kinga: A FELSŐOKTATÁS ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁ- SOK A PÁLYAORIENTÁCIÓ MEGKÖZELÍTÉSÉBŐL.....	135

Horváth Kinga – Tóth Péter: PEDAGÓGUSHALLGATÓK NÉZETE AZ IDEÁLIS TANÁRI INTERAKCIÓS STÍLUSRÓL EGY EMPIRIKUS KUTATÁS TÜKRÉBEN	159
Huszi Ilona: A MEGFIGYELÉS MINT IRÁNYÍTOTT TEVÉKENYSÉG ALKALMAZÁSA AZ ANGOLTANÁRKÉPZÉSBEN	171
Juhász Valéria: A SIGHT WORD OLVASÁSTANÍTÓ MÓDSZER ALKALMAZHATÓSÁGA A MAGYAR OLVASÁSFEJLESZTÉSBEN	179
Kirdan Alexander: GAZDASÁGI SZAKEMBEREK KÉPZÉSÉNEK RENDSZERE LENGYELORSZÁGI ÉS UKRAJNAI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE ALAPJÁN	189
Kiss Julianna: AZ UKRAJNAI MŰVÉSZETOKTATÁS AZ OKTATÁSI TÖRVÉNYEK TÜKRÉBEN KURRIKULÁRIS ÉS EXTRAKURRIKULÁRIS SZÍNTEREKEN	193
Koncz Tímea: AZ ÓVODÁSOK ERKÖLCSI NEVELÉSE AZ IRODALOM ESZKÖZEIVEL.....	203
Kóré Dóra – Atroscsenko Tatjana: A LEENDŐ PEDAGÓGUS SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSE MULTIKULTURÁLIS FELSŐOKTATÁSI KÖRNYEZETBEN	213
Kucsaj Tatjana – Kucsaj Olekszandr: IKT-TECHNOLÓGIÁK ALKALMAZÁSA A SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VALÓ FELKÉSZÍTÉSBEN	219
Kuzminszkij Anatolij: AZ ÖNMENEDZSELÉS SZEREPE A SEGÍTŐ HIVATÁSBAN MINT A PSZICHOSZOMATIKUS KIÉGÉS MEGELŐZÉSÉNEK ESZKÖZE.....	223
Lebovics Viktória: TARASZ SEVCSENKO <i>ÁLOM</i> C. MŰVÉRŐL EGY KICSIT MÁSKÉNT	233
Margitics Marianna: IKT-TECHNOLÓGIÁK ALKALMAZÁSA AZ OKTATÁSBAN	241
Márton Sára: TKO1114	247
Molnár Ferenc: A BEREGI FŐESPERESI KERÜLET GÖRÖGKATOLIKUS NÉPISKOLÁINAK OKTATÁSI HELYZETE AZ 1840-ES ÉVEKBEN.....	255

Mónus Ferenc: MERRE TOVÁBB CIVILIZÁCIÓ? – A FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS HANGSÚLYAI A XXI. SZÁZAD KÖZ- ÉS FELSŐOKTATÁSÁBAN	265
Nagy Edit: A MUNKÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ DISTRESSZ JELENTŐSÉGE ÉS KÖVETKEZMÉNYEI	275
Nagy György: AZ ISMERETEK HATÉKONY KÖZVETÍTÉSE KÖRNYEZETISMERET-ÓRÁN	285
Nagy Melinda – Strédl Terézia – Szarka László – Zahatňanská Mária – Poráčová Janka: TOLERANCIA ÉS TOLERANCIÁRA VALÓ NEVELÉS A SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KARÁN	295
Nárai Márta: FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZEREPE A FIATALOK TÁRSADALMI ÉRZÉKENYÍTÉSÉBEN	305
Orosz Ildikó: A FORMÁLIS ÉS NONFORMÁLIS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG KIEGYENSÚLYOZOTT ÖSSZEANGOLÁSA A FELNŐTTKÉPZÉSBEN	315
Pallay Katalin: A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG AZ UKRÁN OKTATÁSPOLITIKA ÚTVESZTŐJÉBEN	321
Pallay Mária: NEMEK KÖZÖTTI BÉREGYENLŐTLENSÉG: A PÁLYAVÁLASZTÁS MINT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐ	333
Pávlovics Judit: A KORAI IDEGENNYELV-OKTATÁS TARTALMÁNAK ALAKULÁSA A XX. SZÁZAD VÉGÉN ÉS A XXI. SZÁZAD ELEJÉN	343
Pillar Granville: ESETTANULMÁNY: EMPIRIKUS VIZSGÁLAT AZ INTEGRÁLT MULTISZENZOROS INPUT HATÁSAIRÓL A NYELVFEJLESZTÉSRE	353
Sejko Anasztázia: A PEDAGÓGIAI PROGNOZIS TECHNOLOGIÁJA A FELSŐFOKÚ EGÉSZSÉGÜGYI OKTATÁSBAN	367
Simon Gabriella: A KEZDŐ PEDAGÓGUSOK MENTORI TÁMOGATÁSÁNAK HUMANISZTIKUS MODELLJE	373
Szilágyi Iván – Marinec Nagyija: A DEMOKRATIKUS OKTATÁSMENEDZSMENT MODELLJEI A VILÁG VEZETŐ ORSZÁGAIBAN	401
Szilágyi László: A NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK MINT MÓDSZER ALKALMAZÁSA AZ IDEGENNYELVTANULÁSBAN ÉS -TANÍTÁSBAN	409

Szontágh Pál Iván: PEDAGÓGUSJELÖLTEK ÁLTAL VÁLLOTT ÉS KÖVETETT ETIKAI ÉRTÉKEK	419
Taskovics Okszana: ONLINE CSOPORTOK SZEREPE A NYELVOKTATÁSBAN	429
Tokai Dalma: TEHETSÉGEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE.....	437
Török Tamás: A PEDAGÓGIAI GYAKORLAT A SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KARÁN	447
Vizáver Árpád: EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS A HALLGATÓK SPORTBAN ELÉRT EREDMÉNYESSÉGÉNEK NÖVELÉSÉVEL	455
Zorocskina Tatjana: A SZAKEMBERKÉPZÉS RENDSZERE NAGY-BRITANNIÁBAN	461
A II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA MESTERKÉPZÉSÉBEN RÉSZT VEVŐ TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓINAK A PUBLIKÁCIÓI	465
Bábel Zsuzsanna: A MAGZAT ELVESZTÉSE MINT KRÍZISHELYZET.....	467
Fekete Evelin: AZ ÓVODÁS GYERMEK ÉRZELMI INTELLIGENCIÁJÁNAK FEJLESZTÉSE MESÉKKEL	475
Hete Klára Annabella: A SZOCIALIZÁCIÓ ÉS ALKALMAZKODÁS MÉRFÖLDKÖVEI AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK ÉLETÉBEN	485
Mészáros Renáta: KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS KAMASZOK KÖRÉBEN	493
Mitro Livia Etelka: TÁRSAS KAPCSOLATOK KISISKOLÁSKORBAN	503
Molnár-Hrábcsák Éva: JÁTSSZ VELEM! BÁBKÉSZÍTÉS, BÁBOZÁS 1. OSZTÁLYOS GYEREKEKKEL ÉS SZÜLEIKKEL	515
Nagy Nikoletta: A TANÓRAI KOMMUNIKÁCIÓ ÉS AZ ALKALMAZOTT MUNKAFORMA ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA ALSÓ TAGOZATBAN	525

ЗМІСТ

Борочі Агнеш: ШЛЯХ ВЧИТЕЛЯ-ПОЧАТКІВЦЯ В ТІНІ «ЧОРНОЇ ПЕДАГОГІКИ».....	21
Бергхауер-Олас Емьовке: МОЖЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МЕТОДОМ КІНЕТИЧНОГО ШКІЛЬНОГО МАЛЮНКУ	31
Біда Олена: ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	41
Чейке Катерина: СТАНОВИЩЕ РОМСЬКИХ УЧНІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ПЕРЦЕПЦІЇ.....	47
Човрій Софія: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ НА ЗАКАРПАТТІ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. НА ОСНОВІ АРХІВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	57
Чопак Єва: ФОРМИ ПРОЯВУ АЛЬТРУЇЗМУ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	65
Джанда Галина: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ	77
Фонаі Мігаль: ВКЛЮЧЕННЯ ДО СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ.....	85
Гонда Жужа: ОБРОБКА ЦИФРОВОГО ТЕКСТУ У ПІДГОТОВЦІ УГОРСЬКИХ ФІЛОЛОГІВ.....	93
Греба Ілдіко – Кноблех Беата: РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	103
Гнатик Катерина: МОЖЛИВІ НЕДОЛІКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИВЧЕННЯМ УГОРСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ, ОЧИМА ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ	111
Голлоші Гойнолка Жужанна: ОСОБИСТІСНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ, СПРЯМОВАНА ПРОТИ «ВІДСІВУ» В ПОЧАТКОВІЙ ЛАНЦІ ОСВІТИ	119
Голлоші М. Цецилія: МЕНТАЛЬНА ГІГІЄНА СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ	127
Горват Кінга: ВИКЛИКИ ПЕРЕД АБІТУРІЄНТАМИ З ТОЧКИ ЗОРУ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ.....	135

Горват Кінга – Товт Петер: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВУЗІВ НА ІДЕАЛЬНІ ІНТЕРАКЦІЙНІ МОДЕЛІ ВИКЛАДАЧІВ	159
Густі Ілона: ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК КЕРОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ АНГЛІЙСЬКИХ ФІЛОЛОГІВ	171
Югас Валерія: ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ SIGHT WORD У РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	179
Кірдан Олександр: ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	189
Кіш Юліанна: ШКІЛЬНА ТА ПОЗАШКІЛЬНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ У ДЗЕРКАЛІ ЗАКОНІВ ПРО ОСВІТУ.....	193
Конц Тімея: МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ ЛІТЕРАТУРИ	203
Коврей Дора – Агросценко Тетяна: ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ПОЛКУЛЬТУРНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	213
Кучай Тетяна – Кучай Олександр: ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ І КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	219
Кузьмінський Анатолій: РОЛЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ФАХІВЦЯ СОЦІОНОМІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ ЯК ЗАСІБ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ПСИХОСОМАТИЧНОМУ ВИГОРАННЮ.....	223
Лебович Вікторія: ПРО ПОЕМУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «СОН» ІНАКШЕ.....	233
Маргітич Маріанна: ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ	241
Мартон Шара: ТКО1114.....	247
Молнар Федір: ОСВІТНЄ СТАНОВИЩЕ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИХ НАРОДНИХ ШКІЛ БЕРЕЗЬКОГО АРХІДІЯКОНСЬКОГО ОКРУГУ У 1840-Х РОКАХ	255

Монуш Ференц: ЦИВІЛІЗАЦІЯ – ЯК ДАЛІ? ПОСЛІДОВ- НІСТЬ У ВИХОВАННІ СТАЛОСТІ В СЕРЕДНІЙ ТА ВИЩІЙ ОСВІТІ У ХХІ СТОЛІТТІ.....	265
Надь Едіт: ЗНАЧЕННЯ ТА НАСЛІДКИ ДИСТРЕСУ У РОБОТІ .	275
Надь Дьєрдь: ЕФЕКТИВНІ ЗАСОБИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗНАЇНЬ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА.....	285
Надь Мелінда – Штрелл Терезія – Сорко Ласло – Захатнянсь- ка Марія – Порачова Янка: ТОЛЕРАНТНІСТЬ ТА ВИ- ХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПІД- ГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. ЯНОША ШЕЙЕ	295
Нарої Марта: РОЛЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ЧУТЛИВОСТІ МОЛОДІ.....	305
Орос Ільдико: ГАРМОНІЙНЕ ПОЄДНАННЯ ФОРМАЛЬ- НИХ І НЕФОРМАЛЬНИХ ПЕРІОДІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ.....	315
Поллої Каталін: ЗАКАРПАТСЬКІ УГОРЦІ В ЛАБІРИНТІ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	321
Полої Марія: ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ В ОПЛАТІ ПРАЦІ: ВИБІР КАР'ЄРИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ	333
Павлович Юдіта: ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ РАННЬОЇ ІН- ШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ ХХ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	343
Піллар Гренвілл: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВВІД- НОГО ІНТЕГРАТИВНОГО МУЛЬТИСЕНСОРНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК МОВИ	353
Шейко Анастасія: ТЕХНОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОГНО- ЗУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	367
Шімон Габрієлла: ГУМАНІСТИЧНА МОДЕЛЬ МЕНТОР- СЬКОЇ ПІДТРИМКИ ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКІВЦІВ	373
Силадій Іван – Маринець Надія: ОСНОВНІ МОДЕЛІ ДЕ- МОКРАТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В ПРО- ВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ	401
Сіладі Василь: ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЙ ОВОЛО- ДІННЯ ІНШОМОВНОЮ ЛЕКСИКОЮ ЯК МЕТОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	409

Сонтаг Пал Іван: ЕТИЧНІ ЦІННОСТІ КАНДИДАТІВ У ВЧИТЕЛІ	419
Ташкович Оксана: РОЛЬ ОН-ЛАЙН ГРУП У ВИКЛАДАННІ МОВИ	429
Токаї Далма: ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ	437
Терек Томаш: ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА НА ПЕДАГОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. ЯНОША ШЕЙЕ.....	447
Візавер Арпад: ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ: УДОСКОНАЛЕННЯ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	455
Зорочкіна Тетяна: СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	461
ПУБЛІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» ЗАКАРПАТСЬКОГО УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ П.....	465
Бабел Жужанна: ВТРАТА ВАГІТНОСТІ ЯК ЖИТТЄВА КРИЗОВА СИТУАЦІЯ	467
Фекете Евелін: КАЗКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДОШКІЛЬНИКА	475
Гете Клара Аннабелла: ПЕРІОДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ У ЖИТТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	485
Мейсарош Рената: РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН У ПІДЛІТКІВ	493
Митро Лівія-Етелка: СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	503
Молнар Грабчак Єва: ГРАЙСЯ ЗІ МНОЮ! ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ЛЯЛЬОК З ДІТЬМИ ТА ЇХ БАТЬКАМИ У ПЕРШОМУ КЛАСІ	515
Надь Ніколетта: ВИВЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ КОМУНІКАЦІЄЮ ТА ІНШИМИ ФОРМАМИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС УРОКУ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	525

CONTENT

Baracsi, Ágnes: GRADUATES IN THE SHADOW OF „BLACK PEDAGOGY”	21
Berghauer-Olasz, Emőke: KINETIC SCHOOL DRAWING AS A METHOD OF REVEALING HIDDEN SOCIAL RELATIONSHIPS.....	31
Bida, Olena: TRAINING FUTURE PROFESSIONALS FOR HEALTH SAVING ACTIVITIES	41
Cséke, Katalin: THE TEACHERS’ PERCEPTIONS OF THE SITUATION OF ROMA STUDENTS.....	47
Csoóri, Zsófia: PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL PEDAGOGICAL EDUCATION IN TRANSCARPATHIA IN LATE 18 TH – THE FIRST HALF OF 20 TH CENTURY IN THE CONTEXT OF ARCHIVE SOURCES	57
Csopák, Éva: ALTRUISM DISPLAY AMONG PRESCHOOL CHILDREN.....	65
Dzsanda, Galina: CURRENT PROBLEMS OF UKRAINIAN LANGUAGE LEARNING IN ETHNIC MINORITY SCHOOLS IN THE CONTEXT OF BILINGUALISM	77
Fónai, Mihály: INCLUSION IN THE CLASSROOM AND SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS	85
Gonda, Zsuzsa: DIGITAL ADAPTATION OF TEXTS IN HUNGARIAN TEACHER TRAINING.....	93
Greba, Ildikó – Knobloch, Beáta: DEVELOPMENT OF INCLUSIVE EDUCATION IN UKRAINE.....	103
Hnatik, Katalin: THE POTENTIAL PITFALLS OF HUNGARIAN AS A FOREIGN LANGUAGE LEARNING	111
Hollósi, Hajnalka Zsuzsanna: PERSONALIZED DIFFERENTIATION IN PRIMARY EDUCATION AGAINST DROP-OUT.....	119
Hollósi M., Cecília: THE ROLE OF MENTALHIGENICS IN THE LIFE OF COLLEGE STUDENTS (OR WHAT CAN A PSYCHOLOGYST DO WHEN NOT TEACHING?).....	127
Horváth, Kinga: THE CHALLENGES FACING HIGHER EDUCATION IN PROFESSIONAL ORIENTATION	135

Horváth, Kinga – Tóth, Péter: FUTURE TEACHERS' VIEWS ON THE INTERACTION STYLE OF AN IDEAL PEDAGOGUE IN THE LIGHT OF AN EMPIRICAL RESEARCH.....	159
Husztí, Ilona: THE APPLICATION OF OBSERVATION AS A FOCUSED ACTIVITY IN ENGLISH TEACHER TRAINING.....	171
Juhász, Valéria: APPLICATION OF THE “SIGHT WORD” READING TEACHING METHOD IN THE READING DEVELOPMENT OF HUNGARIAN PUPILS.....	179
Kirdan, Alexander: PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS OF ECONOMIC SECTOR IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE REPUBLIC OF POLAND AND UKRAINE: COMPARATIVE ANALYSIS	189
Kiss, Julianna: ASPECTS OF CURRICULAR AND EXTRACURRICULAR ART EDUCATION IN UKRAINE IN LIGHT OF EDUCATIONAL LAW	193
Koncz, Tímea: CONVENTIONAL EDUCATION OF PRESCHOOLERS WITH THE HELP OF LITERATURE	203
Kóré, Dóra – Atroschenko, Tetiana: FORMING THE PERSONALITY OF THE FUTURE PEDAGOGUE IN THE MULTICULTURAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF HIGHER EDUCATION.....	213
Kuchai, Tetiana – Kuchai, Oleksandr: PREPARING SPECIALISTS FOR PROFESSIONAL WORK BY MEANS OF COMPUTER AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES.....	219
Kuzminskyi, Anatolii: THE ROLE OF SELF-MANAGEMENT OF SPECIALISTS IN THE SOCIONOMIC PROFESSION AS A MEANS OF RESISTANCE TO PSYCHOSOMATIC BURNOUT.....	223
Lebovics, Viktória: ON TARAS SHEVCHENKO'S «COH (DREAM)» IN A DIFFERENT WAY	233
Margitics, Marianna: THE APPLICATION OF ICT IN EDUCATION	241
Márton, Sára: TKO1114	247
Molnár, Ferenc: THE GREEK CATHOLIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF MUNKÁCS (MUKACHEVO) EPARCHY IN THE MID-19 TH CENTURY	255

Mónus, Ferenc: WHICH DIRECTION TO FOLLOW, HUMAN CIVILIZATION? – SUSTAINABILITY EDUCATION EMPHASES IN THE PUBLIC AND HIGHER EDUCATION AT THE EARLY 21 TH CENTURY	265
Nagy, Edit: THE SIGNIFICANCE AND CONSEQUENCES OF WORK-RELATED DISTRESS	275
Nagy, György: EFFECTIVE COMMUNICATION OF KNOWLEDGE IN ENVIRONMENTAL EDUCATION.....	285
Nagy, Melinda – Strédl, Terézia – Szarka, László – Zahatňanská, Mária – Poráčová, Janka: TOLERANCE AND TOLERANCE EDUCATION AT FACULTY OF EDUCATION OF J. SELYE UNIVERSITY.....	295
Nárai, Márta: THE ROLE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN SOCIAL SENSITIZATION OF YOUNGSTERS.....	305
Orosz, Ildikó: HARMONIZING LEARNING ACTIVITY OF ADULT POPULATION	315
Pallay, Katalin: TRANSCARPATHIAN HUNGARIANS IN THE MAZE OF UKRAINIAN EDUCATION POLICY	321
Pallay, Mária: REVISITING THE GENDER WAGE GAP: GENDER AND CAREER CHOICE	333
Pávlovics, Judit: EARLY FOREIGN LANGUAGE EDUCATION CONTENT FORMATION IN UKRAINE AT THE END OF THE 20 TH AND AT THE BEGINNING OF THE 21 ST CENTURY	343
Pillar, Granville: AN EMPIRICAL INVESTIGATION INTO THE EFFECTS OF INTEGRAL MULTI-SENSORY INPUT ON LANGUAGE DEVELOPMENT: A CASE STUDY.....	353
Sheyko, Anastasiya: TECHNOLOGY OF PEDAGOGICAL PROGNOSIS IN THE ESTABLISHMENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION	367
Simon, Gabriella: THE HUMANISTIC MODEL OF MENTORING OF NOVICE TEACHERS	373
Szilágyi, Iván – Marinec, Nadia: MAIN MODELS OF DEMOCRATIC EDUCATIONAL MANAGEMENT IN THE LEADING COUNTRIES OF THE WORLD	401
Szilágyi, László: LANGUAGE LEARNING STRATEGIES IN INDEPENDENT LANGUAGE LEARNING.....	409

Szontagh, Pál Iván: THE ETHICAL ATTITUDES OF TEACHER CANDIDATES	419
Taskovics, Okszána: THE ROLE OF ONLINE GROUPS IN LANGUAGE TEACHING	429
Tokai, Dalma: INDIVIDUAL DEVELOPMENT OF GIFTED YOUTH.....	437
Török, Tamás: PEDAGOGICAL PRACTICE AT THE FACULTY OF EDUCATION OF J. SELYE UNIVERSITY	447
Vizáver, Árpád: HEALTHY LIFE STYLE EDUCATION: DEVELOPING STUDENTS' ATHLETIC SKILLS.....	455
Zorochkina, Tetiana: THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN GREAT BRITAIN	461
RESEARCH PAPERS OF STUDENTS STUDYING FOR MASTER'S DEGREE IN PRIMARY EDUCATION OF FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN COLLEGE OF HIGHER EDUCATION.....	465
Bábel, Zsuzsanna: PREGNANCY STOP AS A LIFE CRISIS	467
Fekete, Evelin: PRESCHOOLER'S EMOTIONAL INTELLIGENCE DEVELOPMENT BY MEANS OF TALES	475
Hete, Klára Annabella: MILESTONES OF SOCIALISATION AND ADAPTATION IN THE LIFE OF PRESCHOOL CHILDREN	485
Mészáros, Renáta: COMMUNITY BUILDING AMONG TEENAGERS.....	493
Mitro, Lívia Etelka: SOCIAL RELATIONSHIPS AT EARLY SCHOOL AGE	503
Molnár-Hrábcsák, Éva: PLAY WITH ME! – MAKING PUPPETS, PUPPETING FOR FIRST FORM KIDS AND THEIR PARENTS.....	515
Nagy, Nikolettta: EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN CLASSROOM COMMUNICATION AND CLASSROOM WORK ORGANISATION IN PRIMARY EDUCATION.....	525

A PEDAGÓGIAI GYAKORLAT A SELYE JÁNOS EGYETEM TANÁRKÉPZŐ KARÁN

Török Tamás

Selye János Egyetem Tanárképző Kar
torokt@ujvs.sk

Abstract

Pedagogical practice in our university is a significant part of the faculty of education both in pre-school and elementary pedagogy and teacher training.

Pedagogical practice is obligatory at the faculty of education and it infiltrates as a compulsory choice subject. Study programmes have individual study plans and the pedagogical practice is based on them, led by professional teachers of practising schools and kindergartens.

In the course of pedagogical practice students observe and analyze the teaching progress, they learn how to apply their theoretical skills in practice and they progressively acquire pedagogical skills.

Key words: *Pedagogical practice, Practising schools and kindergartens, Teaching progress.*

Absztrakt

A pedagógiai gyakorlat egyetemünkön az óvó-, a tanító- és a tanárképzés jelentős részét képezi, amely megalapozza a hallgató szakmai személyiségfejlődését, és lehetőséget ad a pedagógusi hivatásához elengedhetetlenül szükséges gyakorlati készségek elsajátítására. A pedagógiai gyakorlat a felsőfokú pedagógusképzés tanulmányi programjába kötelező, illetve kötelezően választható tantárgyak formájában épül be. Az egyes tanulmányi szakok tanulmányi tervei alapján kerül megvalósításra az SJE gyakorlóiskoláinak/-óvodáinak szakképzett pedagógusai vezetésével. A pedagógiai gyakorlat során a hallgatók megfigyelik és elemzik az oktatási folyamatot, megtanulják alkalmazni az egyetemi képzés során megszerzett elméleti ismereteiket, és fokozatosan sajátítják el a tanári gyakorlathoz szükséges pedagógiai készségeket.

Kulcsszavak: *pedagógiai gyakorlat, óvó-, tanító- és tanárképzés, pedagógiai készségek.*

Bevezetés

A Selye János Egyetem 2003. október 23-án a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által elfogadott, 465/2003-as sz. törvény alapján jött létre. Az első hallgatók 2004 őszén kezdhették meg tanulmányaikat. A Selye János Egyetem az egyetlen önálló jogalanyisággal rendelkező, nemzeti kisebbségi nyelven – magyarul – oktató felsőoktatási közintézmény Szlovákiában. „Oktatási rendszerét, egyetemi programjait (...) a Bolognai Egyezmény szellemében alakította ki, az egymásra épülő lineáris, átjárható háromfokozatú felsőoktatást meghonosítva Szlovákiában” (Varga 2006, 170).

A Selye János Egyetem 3 önálló karral (Tanárképző, Gazdaságtudományi és Református Teológiai), modern könyvtárral és jól felszerelt sportközponttal rendelkezik. Azzal a reménnyel nyitott teret a magyar nyelvű felsőfokú képzésnek Szlovákiában, hogy fokozatosan növekedjék a diplomával rendelkező magyar fiatalok száma és a szlovákiai magyarság iskolázottsági szintje. A jobb képzettség megteremtheti a magyar fiatalok munkaerőpiaci esélyegyenlőségét és a magyarok által lakott térsé-

gek gazdasági fellendülését (vö. Albert 2005). Ennek fontos tartópillérei az anyanyelven történő tanulás és a legújabb tudományos ismeretek átadása mellett a gyakorlatorientált képzés és a magas szintű szakmai képzettség megszerzésének lehetősége.

A pedagógiai gyakorlat típusai és rendszere az SJE TTK-n

A pedagógiai gyakorlat egyetemünkön az óvó-, a tanító- és tanárképzés kiemelten fontos részét képezi, amely a gyakorlati tevékenységek segítése által megalapozza a hallgatók szakmai személyiségfejlődését, és lehetőséget ad a pedagógusi hivatáshoz elengedhetetlenül szükséges praktikus készségek elsajátítására.

A pedagógiai gyakorlat egyes típusai kötelező, illetve kötelezően választható tantárgyként az egyes tanulmányi programok szerves részei, teljesítésük az alap-, illetve a mesterszintű tanulmányok szabályos befejezésének feltétele.

A pedagógiai gyakorlat során a hallgatók megfigyelik és elemzik az oktatási folyamatot, megtanulják alkalmazni az egyetemi képzés során megszerzett elméleti ismereteiket, és fokozatosan sajátítják el a tanári gyakorlathoz szükséges pedagógiai készségeket.

A pedagógiai gyakorlatok egyes típusai az érintett tanulmányi programok tanulmányi terveivel összhangban kerülnek megszervezésre. Az aktuális gyakorlat lebonyolítása és a hallgatók beosztása az egyes tanulmányi programok pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos sajátosságainak figyelembevételével történik. A tanárképzésben részt vevő hallgatók pedagógiai gyakorlatának megszervezését és a hallgatók beosztását – a tanszéki gyakorlatvezető tanárok munkáját is koordináló – a pedagógiai gyakorlatért felelős tanár végzi, jelen helyzetben a tanulmányi dékánhelyettes személyében. A pedagógia és köznevelés tanulmányi program hallgatóit a Neveléstudományi Tanszék gyakorlatvezető tanára osztja be, illetve szervezi meg gyakorlatukat. Az óvopedagógia és az elemi pedagógia (tanítóképzés) tanulmányi programok hallgatóinak pedagógiai gyakorlatra való beosztását, valamint annak szervezését az Óvó- és Tanítóképző Tanszék gyakorlatvezető tanárai végzik.

Az SJE TTK hallgatóinak alap-, illetve mesterszintű tanulmányaik folyamán 3 különböző típusú, de egymásra épülő pedagógiai gyakorlatot kell teljesíteniük.

A bevezető pedagógiai gyakorlat keretén belül a hallgatók csoportokba osztva a következő témákból kapnak tájékoztatást: pedagógiai do-

kumentáció, iskolaprogram, tantervek, tanmenetek, óravázlat és előkészületek készítése, a diákokkal való aktív foglalkozás lehetőségei, értékelési szempontok stb.

A hospitációs gyakorlat alkalmával a hallgatók megfigyelik az oktatási-nevelési folyamat bizonyos aspektusait. Az óvodai foglalkozások, illetve az iskolai klub (napközi) tevékenységeinek megfigyelésekor, valamint a tanórák hallgatása alkalmával kitöltik a megfigyelői kérdőívet, illetve jegyzeteket készítenek későbbi elemzés céljából.

Az aktív pedagógiai gyakorlat folyamán a gyakorlatát végző hallgató önállóan vezet tevékenységet (óvoda, napközi otthon/iskolai klub) vagy tanít (alap- és középiskola). A hallgató aktív tevékenysége a gyakorlópedagógus felügyelete mellett, a vele egyeztetett témában, előre elkészített írásos felkészülés segítségével valósul meg.

Tanárképzés

A tanárképzés alapszintű (Bc.) tanulmányi programjaiban a pedagógiai gyakorlat (PX1) az 5. szemeszterben realizálódik a következő összetételben:

- A hospitációs pedagógiai gyakorlat (órahallgatás) keretén belül a gyakorlatozó hallgatók a szakpárosításuknak megfelelő mindkét tárgyból 5-5 órát hospitálnak.
- A bevezető pedagógiai gyakorlat keretén belül a hallgatók csoportokba osztva a következő témákból kapnak tájékoztatást: iskolaprogram, pedagógiai dokumentáció (papíralapú, illetve elektronikus), tantervek, tanmenetek, óravázlat és előkészületek készítése, a diákokkal való aktív foglalkozás lehetőségei, értékelési szempontok

A tanárképzés mesterszintű (Mgr.) tanulmányi programjaiban a pedagógiai gyakorlat egyes típusai a 2., a 3. és a 4. szemeszterben valósulnak meg. A hallgatók az érintett intézményekkel történő egyeztetést követően alap- vagy középiskolába kerülnek beosztásra. A Pedagógiai gyakorlat 2 (PPX2 – a szakpárosítás egyik tárgya) és Pedagógiai gyakorlat 3 (PPX3 – a szakpárosítás másik tárgya) esetében 20 óra gyakorlat teljesítendő a következő bontásban:

- 5 tanóra megfigyelése (hospitáció), melynek keretén belül a hallgatók a gyakorlótanár által vezetett tanórákon figyelemmel kísérik az oktatási folyamatot, a megfigyelői ívek kitöltésével jegyzeteket készítenek;
- 5 tanítási órára való felkészülés, melynek keretén belül a hallgató a gyakorlótanárral közösen egyeztetett témákból írásos előkészületeket készít a letanítandó órákra;

- 5 óra tanítás, melynek keretén belül a gyakorlatát végző hallgató a gyakorlótanárral előre egyeztetett témákban és módszertani-didaktikai szempontokat figyelembe véve önállóan tanórát vezet, tanít;
- 5 óra elemzés, melynek keretén belül a gyakorlótanár a gyakorlatozó hallgatóval közösen, a hallgató által letanított tanórákat pedagógiai-módszertani szempontok alapján kielemez.

A Pedagógiai gyakorlat 4 (PPX4) a fenti bontás szerint teljesítendő, viszont a gyakorlatozó hallgató a szakpárosításának megfelelő mindkét tantárgyból, alap- és középiskolában is gyakorlatozik. Ez összesen 80 óra gyakorlatot jelent, melyből 20 óra hospitáció, 20 óra pedig tanítás.

Óvopedagógus-képzés

Az óvopedagógus-képzés alapszintű (Bc.) tanulmányi program keretén belül a gyakorlatok egyes típusai a 3. (PPX1), a 4. (PPX2), az 5. (PPX3) és a 6. (PPX4) szemeszterben kerülnek megszervezésre. A Pedagógiai gyakorlat 1 hospitációs gyakorlat, melynek folyamán a hallgatók kis csoportokra osztva óvodai tevékenységeket, foglalkozásokat figyelnek meg 10 óra terjedelemben. A megfigyelt tevékenységeket a gyakorlatot vezető óvodapedagógus irányításával ki is elemzik. A Pedagógiai gyakorlat 2 esetében aktív gyakorlatról beszélhetünk, melynek folyamán a hallgató óvodai foglalkozásokat vezet 20 óra terjedelemben. A gyakorlatot a hallgató által vezetett tevékenységek elemzése zárja. A Pedagógiai gyakorlat 3 szintén hospitációs gyakorlat, mely az iskolai klubokban zajló nevelési-oktatási folyamat megfigyelését jelenti. A hallgatói csoportok által megfigyelt 10 óra iskolai klubbeli tevékenységet is elemzés követ. A Pedagógiai gyakorlat 4 az iskolai klubokban való aktív tevékenységet jelent 10 óra terjedelemben, a gyakorlatot a hallgatók tevékenységének elemzése zárja.

Tanítóképzés

A tanítóképzés tanulmányi program (mesterszint, Mgr.) különböző típusú pedagógiai gyakorlatai a 2. (PPX5), a 3. (PPX6) és a 4. (PPX7) szemeszterben kerülnek megszervezésre. A Pedagógiai gyakorlat 5 (PPX5) hospitációs gyakorlat, melynek alkalmával a gyakorlatozó hallgatók 1 héten keresztül (5 egymást követő tanítási napon) 10 óra terjedelemben figyelemmel kísérik a komplex oktatási-nevelési folyamatot, a megfigyelői ívek kitöltésével pedig jegyzeteket készítenek. A hospitációt elemzés követ, melyet a hallgatók részvételével a gyakorlópedagógus vezet. A Pedagógiai gyakorlat 6 esetében (PPX6) a 20 óra gyakorlat a következő bontásban teljesítendő:

- 5 tanóra megfigyelése (hospitáció), melynek keretén belül a hallgatók a gyakorlópedagógus által vezetett tanórákon figyelemmel kísérik az oktatási-nevelési folyamatot;
- 5 óra elemzés, melynek keretén belül a hallgatók a gyakorlópedagógussal közösen, pedagógiai-módszertani szempontok alapján ki-elemzik a megfigyelt órákat;
- 5 óra tanítás, melynek keretén belül a gyakorlatát végző hallgató a gyakorlópedagógussal előre egyeztetett témákban és módszertani-didaktikai szempontokat figyelembe véve önállóan tanórát vezet, tanít;
- 5 óra elemzés, melynek keretén belül a gyakorlópedagógus a gyakorlatozó hallgatóval/hallgatókkal közösen, a hallgató/hallgatók által letanított tanórákat pedagógiai-módszertani szempontok alapján kielemezi.

A Pedagógiai gyakorlat 7 (PPX7) a fenti bontás szerint, viszont magasabb óraszámban teljesítendő. A gyakorlatozó hallgató 10 órát hospitál, majd ezeket az órákat kielemezi a gyakorlópedagógus vezetésével. Ezt követően a hallgató 20 órát tanít. A tanítási gyakorlatot a letanított órák elemzése zárja.

A pedagógiai gyakorlat dokumentumai

A pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos dokumentumok közé azokat a dokumentumokat soroljuk, amelyek: 1. tisztázzák a gyakorlóintézmény és az SJE közti, a pedagógiai gyakorlat területén való együttműködés feltételeit; 2. lefektetik a pedagógiai gyakorlat szabályait, felsorolják a gyakorlatban érintett személyek jogait és kötelességeit; 3. igazolásul szolgálnak a pedagógiai gyakorlat teljesítéséről; 4. dokumentálják a hallgató tevékenységét; 5. kimutatják a gyakorlópedagógus tevékenységét.

A pedagógiai gyakorlat alapelvei című dokumentum dékáni rendelet szintjén tisztázza a pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos alapfogalmakat, tartalmazza a pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos általános információkat, a gyakorlat lebonyolításának szabályait, a gyakorlattal kapcsolatos tanegységek teljesítésének feltételeit, valamint a gyakorlat működéséhez szükséges jogok és kötelességek leírását. Mivel a Selye János Egyetem Tanárképző Karán nappali és levelező tagozatos képzés is folyik, a gyakorlat alapelvei mindkét tagozat hallgatóira egyaránt vonatkoznak.

A Gyakorlati képzési napló a hallgató pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos dokumentumainak fontos része. Tartalmazza a pedagógiai gyakorlat alapelveit, a gyakorlat során kitöltendő jegyzőkönyveket (protokoll),

az óralátogatások megfigyelői íveit stb. A hallgató az aktuális pedagógiai gyakorlatának végeztével kitölti a napló megfelelő részeit, és a megadott határidőn belül leadja a tanszéki gyakorlatvezető tanárnak.

A *pedagógiai gyakorlat jegyzőkönyve* (protokoll) igazolja, hogy a hallgató teljesítette az adott pedagógiai gyakorlatot, valamint kimutatásként szolgál a gyakorlópedagógus tevékenységéről. A jegyzőkönyv tartalmazza a hallgató azonosítására szolgáló adatokat, a letanított órák kimutatását, a gyakorlópedagógus megjegyzéseit és értékelését. A tanszéki gyakorlatvezető tanár az aktuális jegyzőkönyvet aláírva igazolja, hogy a hallgató teljesítette az adott pedagógiai gyakorlatot, a hallgató tevékenységének értékelését pedig beviszi az Akadémiai Információs Rendszerbe.

A hallgató pedagógiai gyakorlattal kapcsolatos dokumentumainak összessége a portfólió, amely a gyakorlati képzési naplót, az oktatói-nevelői munka megfigyelése, illetve az órahallgatások alkalmával készült megfigyelői íveket és jegyzeteket, az előkészületeket és óravázlatokat, az esetleges prezentációk anyagát, a felhasznált segédanyagokat (dalok, mondókák, versek, feladatlapok, tesztek stb.), a tanulók munkáit (pl. rajzok) stb. tartalmazza. Tartalmazhatja még az áttanulmányozott pedagógiai dokumentáció jegyzékét, ezek kivonatát, másolatát (az adatvédelmi előírások betartásával), mellyel a hallgató a gyakorlata folyamán találkozott. A portfólió elektronikus anyagokat is tartalmazhat (CD, USB).

Az SJE gyakorlóintézményei

Gyakorlóintézményeink hálózatát olyan óvodák, alap- és középiskolák alkotják, amelyek a Selye János Egyetemmel a pedagógiai gyakorlatra vonatkozó együttműködési szerződést írtak alá. Hallgatóink tehát nem önállóan szervezik meg pedagógiai gyakorlatukat, nem az általuk választott, megfelelőnek vélt oktatási intézményben gyakorlatoznak, hanem az egyetem által, többféle szempont alapján kiválasztott, vele szerződéses viszonyban álló intézménybe kerülnek beosztásra.

Az SJE gyakorlóiskolai hálózata teljes egészében lefedi a Felvidék magyarlakta régióit Pozsonytól Komáromon és Rimaszombaton át Királyhelmeig. A legtöbb gyakorlóiskolánk az ország nyugati részén van, ez részben annak is köszönhető, hogy egyetemünk hallgatóinak nagyobb része e térségből való. Jelenleg összesen 31 oktatási intézménnyel működünk együtt hallgatóink pedagógiai gyakorlatának lebonyolítása kapcsán. Ezek között az intézmények között vannak önkormányzati fenntartású óvodák és alapiskolák, az adott megyéhez tartozó állami középiskolák, egyházi

fenntartású iskolaközpontok (óvoda, alap- és középiskola), illetve magán-kézben lévő iskolák.

A pedagógiai gyakorlat lebonyolítása az egyes intézmények számára több szempontból is előnyös, pl. átlátható képet szerezhettek a végzős hallgatók képességeiről, a leendő kollégákról, akik közül így megbízhatóbban választhatnak, illetve ajánlhatják őket más intézmények figyelmébe.

1. táblázat. Az SJE gyakorlóintézményei a 2018/2019-es akadémiai évben

Az intézmény neve	Típusa	Fenntartó
Bóbita Óvoda, Komárom	óvoda	önkormányzat
Halpiac Téri Óvoda, Dunaszerdahely	óvoda	önkormányzat
Komenský Utcai Óvoda, Dunaszerdahely	óvoda	önkormányzat
Október Utcai Óvoda, Dunaszerdahely	óvoda	önkormányzat
Tulipán Óvoda, Komárom	óvoda	önkormányzat
Ady Endre Alapiskola, Párkány	alapiskola	önkormányzat
Bartók Béla Alapiskola, Nagymegyér	alapiskola	önkormányzat
Czuczor Gergely Alapiskola, Érsekújvár	alapiskola	önkormányzat
Eötvös Utcai Alapiskola, Komárom	alapiskola	önkormányzat
Helmezy Mihály Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Királyhelmezy	alapiskola	önkormányzat
Jókai Mór Alapiskola, Komárom	alapiskola	önkormányzat
Kodály Zoltán Alapiskola, Galánta	alapiskola	önkormányzat
Munka Utcai Alapiskola, Komárom	alapiskola	önkormányzat
Rozsnyói Református Egyházközség Alapiskolája, Rozsnyó	alapiskola	református egyház
Vámbery Ármin Alapiskola, Dunaszerdahely	alapiskola	önkormányzat
Gimnázium, Párkány	középiskola	megye
Ipari Szakközépiskola, Komárom	középiskola	megye
Jókai Mór Gimnázium, Komárom (HU)	középiskola	tankerületi központ
Kereskedelmi Akadémia, Nagymegyér	középiskola	megye
Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta	középiskola	megye
Magán Kereskedelmi és Szolgáltatóipari Szakközépiskola, Bátorkeszi	középiskola	magánszemély
Magyar Tanítási Nyelvű Magángimnázium, Dunaszerdahely	középiskola	magánszemély
Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola, Gúta	középiskola	magánszemély
Pázmány Péter Gimnázium, Érsekújvár	középiskola	megye
Selye János Gimnázium, Komárom	középiskola	megye
Tompa Mihály Református Gimnázium, Rimaszombat	középiskola	református egyház
Vámbery Ármin Gimnázium, Dunaszerdahely	középiskola	megye
Döme Károly MTNy Óvoda és Alapiskola, Izsa	óvoda és alapiskola	önkormányzat
Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium, Pozsony	alap- és középiskola	megye
Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola, Ipolyság	iskolaközpont	katolikus egyház
Marianum Egyházi Iskolaközpont, Komárom	iskolaközpont	katolikus egyház

Befejezés

Megalakulásunk óta az egyik legfontosabb szempont, hogy hallgatóink gyakorlati képzése is magas szintű legyen. Intézményünk vezetői folyamatosan építették ki a hazai gyakorlóiskolai hálózatot. Célunk annak elérése, hogy valamennyi régióban, ahonnan vannak hallgatóink, gyakorló intézményeink is legyenek. Ezzel biztosíthatjuk, hogy a fiatalok a saját régiójukban tehessenek szert a szükséges gyakorlati ismeretekre, illetve a diplomaszerzés után majd szülőföldjükön kamatoztathassák tudásukat.

Hivatkozott irodalom

- Albert S. (2005): *Az induló Selye János Egyetem*. Komárom, KT.
- Török T. (2017): Pedagógusképzés a Selye János Egyetem Tanárképző Karán. In: Kurucz R. (szerk.): *A pedagógusképzés évszázadai a Kárpát-medencében*. Szekszárd, Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, pp. 90–95.
- Varga N. (2006): A Selye János Egyetem. In: László B. – A. Szabó L. – Tóth K. (szerk.): *Magyarok Szlovákiában*. 4. kötet. *Oktatásügy (1989–2006)*. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, pp. 168–180.
- Zakar P. – Mészárosóvá A. szerk. (2014): *A Selye János Egyetem – Univerzita J. Selyeho 2004–2014*. Komárom, Selye János Egyetem.

Виклики XXI століття у сфері середньої та вищої освіти Східної та Центральної Європи в процесі реформування освіти. Збірник наукових робіт Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики XXI століття у сфері середньої та вищої освіти Східної та Центральної Європи в процесі реформування освіти», Берегове, 28–29 березня 2019 року / Редактори: Емьовке Бергхауер-Олас, Ілона Гаврилюк, Єва Гуттерер та Каталін Поллої – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2019. – 540 с.

ISBN 978-617-7692-33-0

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики XXI століття у сфері середньої та вищої освіти Східної та Центральної Європи в процесі реформування освіти», яка відбулася 28–29 березня 2019 року в м. Берегове. Організатор конференції – кафедра педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ.

УДК: 061.3(477.87)

К– 93

Наукове видання

ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ У СФЕРІ СЕРЕДНЬОЇ
ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ СХІДНОЇ ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ
ЄВРОПИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 28–29 березня 2019 року

Збірник наукових робіт

2019 р.

Редактори:

*Емьовке Бергхауер-Олас, Ілона Гаврилюк,
Сва Гуттерер та Каталін Поллої*

Коректура:

Ільдіко Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінци, Олександр Кордонець

Верстка:

Вікторія Товтін, Олександр Добош

Обкладинка:

Олександр Добош

На обкладинці: студенти спеціальностей «початкова освіта» та «дошкільне виховання» кафедри педагогії та психології. Фото зроблені Євою Чопак та Маргаритою Ешпан на кафедральних заходах.

Відповідальні за випуск:

Ільдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36, e-mail: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 11.03.2019

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 43,5. Формат 70x100/16.

Замовл. №637. Тираж 300.